

Bijlage I:

Achtergrond informatie lange termijn accommodatiebeleid

Inhoud

De besluiten en de opdrachten van de raad	2
Noodzaak LTA	3
Scenario's en participatietraject	5
De scenario's.....	5
Het participatietraject	5

De besluiten en de opdrachten van de raad

Hieronder een korte terugblik op de besluitvorming.

November 2019: debat

De gemeenteraad debatteerde in november 2019 tijdens de behandeling van de begroting 2020 over het proces om tot lange termijn accommodatiebeleid (LTA) te komen. Toen werd afgesproken dat het college een voorstel aan de raad zou doen over de processtappen.

April 2020: besluit en vraag om fasering

In april 2020 stelde de raad een plan van aanpak vast en budget beschikbaar om te komen tot LTA. Om het bestuurlijke proces om tot LTA te komen zorgvuldig te doorlopen vroeg de raad aan het college om de voorstellen gefaseerd voor te leggen.

Oktober 2020: afwegingsrichtingen en kaders participatie

In oktober 2020 besprak de raad een notitie met conceptscenario's. De raad stemde in met de twee strategische afwegingsrichtingen en de daaruit voortvloeiende concept toekomstbeelden 2040. Dit zou in het verdere proces getoetst worden. De raad stemde ook in met een kaderstellend participatieplan.

December 2020: scenario's en participatie op twee niveaus

Nadat de toekomstbeelden 2040 getoetst waren, besloot de raad in december 2020 om vier toekomstscenario's in te zetten als gespreksinstrument binnen het participatietraject. De raad koos voor participatie op twee niveaus: 'Raadplegen' voor de inwoners en 'Adviseren' voor maatschappelijke partners.

Het volgende raadsvoorstel in Q4 2021

De planning was erop gericht om in het vierde kwartaal van 2021 het LTA aan de raad voor te leggen bestaande uit:

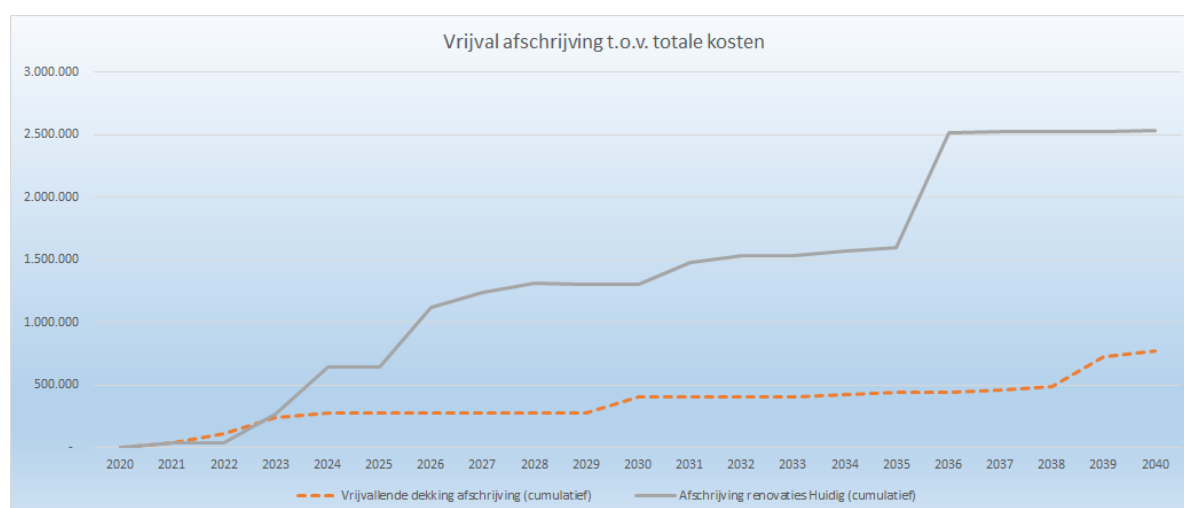
- een voorkeursscenario met kaders en uitgangspunten;
- de prioriteiten in dit beleid.

Na vaststelling van het LTA zou een aanpak en planning van het vervolg volgen: het uitvoeringsplan.

Noodzaak LTA

Accommodaties zoals buitensport, sporthallen, dorpshuizen, MFA's, scholen, zwembaden kinderopvang en jongerencentra zijn belangrijk voor de leefbaarheid van de kernen. De komende jaren wacht een forse financiële uitdaging op het gebied van al deze accommodaties. Wanneer we doorgaan met het huidige beleid ontstaan in de toekomst structurele tekorten. Tijdens een themabijeenkomst in februari 2020 is op hoofdlijnen aangegeven wat de financiële impact is van het op lange termijn in stand houden van deze accommodaties en het vastgoed voor de gemeentebegroting. We spraken toen over een ingeschat jaarlijks tekort oplopend tot minimaal € 2 miljoen in 2040. Op basis van voortschrijdend inzicht stelden wij het beeld verder bij. Omdat nu de focus ligt op maatschappelijke voorzieningen zijn de gemeentelijke huisvesting, de kerktorens en de brandweerkazernes verwijderd uit de raming van februari 2020. De buitensportaccommodaties zijn toegevoegd. Deze waren in februari 2020 wel benoemd maar nog niet doorgerekend. We hebben nu een gerichtere raming gemaakt.

In de nieuwe raming is te zien dat vanaf 2024 een tekort ontstaat van € 350.000,-. Het tekort loopt gestaag op tot € 1,7 miljoen in 2040. De raming is grotendeels opgesteld aan de hand van dezelfde aannames en kengetallen als van februari 2020, waarbij we voor de buitensport en de onderwijshuisvesting recente gegevens hebben gehanteerd, namelijk de Meerjaren Onderhouds Planning (buitensport) en het concept Integrale Huisvestings Plan Onderwijs 2020.



Hoe zit het nou precies?

De prognose van het tekort is tijdens de workshops aan de maatschappelijke partners gepresenteerd. Het roept nogal wat vragen en soms ook verontwaardiging op. Om te kunnen begrijpen hoe het zit en waarom het nodig is om tot nieuw beleid te komen, hebben we een verdiepingsslag gemaakt. We denken dat het helpt om te weten waar we vandaan komen, welke keuzes in het verleden zijn gemaakt en wat voor effect dit heeft op de meerjarenbegroting van de gemeente Medemblik. We hebben een analyse gemaakt en komen met een advies hoe het in de toekomst anders kan en moet. Dit is een belangrijke financieel – technische pijler voor het nieuwe beleid.

In de bijlage 2 van de bespreeknotitie is een analyse van de financiën van het accommodatiebeleid opgenomen. Hier staat de ontstaansgeschiedenis van het huidige tekort uiteengezet met daaraan gekoppeld de belangrijkste inzichten. Het belangrijkste inzicht, samengevat:

Financiële basis en uitgangspunten is niet op orde: niet gespaard voor vervangingen

We constateren dat onze financiële basis voor het accommodatie- en vastgoedbeleid en onderhoud niet op orde is. Er is niet gespaard voor vervangingsinvesteringen. Zolang er sprake is van weinig nieuwbouw en renovatie gaat dat (tijdelijk) goed. We zien nu echter de forse opgaven voor noodzakelijke investeringen op ons afkomen. In de gemeente zijn veel accommodaties die in de jaren '60, '70 en '80 zijn gebouwd. Die zijn zo langzamerhand aan vervanging toe of moeten gerenoveerd worden. In het verleden was in de meerjarenbegroting van de gemeente financiële ruimte voor ad hoc keuzes. Voor deze komende opgave bij de accommodaties en voorzieningen is niet gereserveerd en biedt de begroting onvoldoende ruimte mede doordat we ook op andere beleidsterreinen forse financiële opgaven hebben.

Scenario's en participatietraject

In deze paragraaf wordt uitleg gegeven over de opgestelde scenario's en wordt ingegaan op het participatietraject.

In de raadsvergadering van december 2020 besloot de raad om vier toekomstscenario's in te zetten als gespreksinstrument binnen het participatietraject.

De scenario's

Scenario A: Sober & doelmatig	Scenario B: Opzoek naar kwaliteit
In scenario A heeft de gemeente een actieve rol en zijn de accommodaties gelijk over de dorpen verspreid. De gemeente biedt een zo breed mogelijk scala aan accommodaties. Zij houdt eigendom en beheer in eigen hand. Om de vele accommodaties in stand te houden, moet de gemeente ook keuzes maken. Daarom is er geen ruimte voor nieuwbouw en zijn de accommodaties over de hele linie sober.	In 2040 zijn de accommodaties in gemeente Medemblik van topkwaliteit. Om die topkwaliteit waar te maken, heeft de gemeente het aantal accommodaties beperkt, waardoor per accommodatie meer geld beschikbaar is. De gemeente is eigenaar en bemoeit zich actief met beheer en exploitatie. De accommodaties zijn zo in de gemeente geplaatst dat ze vanuit alle kernen goed bereikbaar zijn. Wel moeten inwoners soms een stukje verder reizen dan zij nu gewend zijn.
Scenario C: Een rijk palet met de samenleving aan zet	Scenario D: De kernen aan zet met hun eigen kernbudget
In scenario C heeft de gemeente een rol op afstand en bedient iedere accommodatie niet alleen de eigen kern, maar is gericht op de hele gemeente. De vereniging of commerciële bedrijven zijn als eigenaar verantwoordelijk voor de accommodaties en ook voor het onderhoud. De gemeente ondersteunt bepaalde accommodaties nog wel via een financiële bijdrage.	De kernen aan zet met hun eigen kernbudget. Hierin heeft de gemeente een terughoudende rol. Elke kern krijgt geld en mag zelf bepalen aan welke accommodaties dit wordt besteed. De gemeente heeft de accommodaties geleidelijk overgedragen aan de samenleving (verenigingen of commerciële bedrijven). Zo kan elk dorp een passend aanbod maken dat aansluit bij de grootte, wensen en behoeftes van de eigen gemeenschap.

Het participatietraject

Op 17 december 2020 koos de raad voor een participatietraject, bestaande uit twee stappen:

- A. een enquête onder alle inwoners van 15 jaar en ouder;
- B. workshops met de direct betrokken maatschappelijke organisaties.

De keuze voor deze twee stappen is gebaseerd om met direct betrokkenen in gesprek te gaan. De inwoners als bezoekers van een accommodatie en de maatschappelijke organisatie als gebruiker en/of exploitant.

Tijdens het traject zijn de dorpsraden en adviesraad Sociaal Domein geïnformeerd over het proces en de uitkomsten van het participatietraject.

Ad. A. Enquête onder inwoners

Inwoners van Medemblik zijn gevraagd om hun mening over het toekomstige accommodatiebeleid. In februari 2021 zijn alle inwoners van 15 jaar en ouder uitgenodigd om deel te nemen aan een digitale enquête. Zij konden daarin aangeven welk toekomstscenario's hun voorkeur had. Ook werd gevraagd hoe tevreden zij zijn met de bestaande accommodaties en hoe zij daar gebruik van maken.

Deelname en representativiteit

In totaal hebben 2.978 inwoners de enquêtes ingevuld, dat is een respons van 8%. De enquête is representatief voor de inwoners van Medemblik vanwege de onderstaande redenen:

- wetenschappelijk gezien is de opkomst van de enquête representatief als de totale onderzochte populatie een grootte heeft van 37.000 personen;
- alle leeftijdsgroepen hebben de enquête naar verhouding evenredig ingevuld.

De ervaringen met gemeentelijke participatie is dat de groep ouderen doorgaans sterk oververtegenwoordigd is en de groep jongeren ondervertegenwoordigd. Van inwoners die de enquête hebben ingevuld, is 9% van de bevolking tussen de leeftijd 15-25. Dit is een hoge opkomst. Dat komt door uitgebreide online communicatie en dat de enquête digitaal was in te vullen.

Uitslag

De uitslag van de enquête is als volgt:

Scenario	Rapportcijfers
Scenario A: Sober en doelmatig	5.9
Scenario B: Actief op zoek naar kwaliteit	5.4
Scenario C: Een rijk palet met de samenleving aan zet	5.6
Scenario D: De kernen aan zet met hun eigen kernbudget	6.1

Uit de uitslagen blijkt dat inwoners van Medemblik hun voorkeuren redelijk gespreid over de toekomstscenario's hebben verdeeld. Het scenario dat de lichte voorkeur heeft is scenario D waarin het kernbudget centraal staat. Op de tweede plaats van voorkeur komt scenario A waarin accommodaties zoveel mogelijk in de eigen kern zijn gesitueerd.

Globale conclusies van de resultaten:

- inwoners hebben een voorkeur voor accommodaties in de nabijheid van de kern;
- omdat inwoners een voorkeur voor zowel scenario A als D hebben kan geconcludeerd worden dat de wijze van exploitatie (uitbesteding aan de samenleving, of in eigen beheer van de gemeente) minder van belang is;
- uit de antwoorden over gebruik van en tevredenheid over de accommodaties blijkt dat inwoners van Medemblik relatief tevreden zijn over de huidige accommodaties.

Ad. B Workshops maatschappelijke organisaties

Nadat inwoners hun mening mochten geven over het toekomstige accommodatiebeleid, was de volgende stap in het participatietraject het betrekken van de maatschappelijke organisaties. In maart zijn zeven workshops gehouden. De maatschappelijke organisaties hadden tijdens deze workshop een adviserende rol. Dat betekende dat de deelnemers argumenten, motiveringen, inzichten en adviezen hebben gedeeld. Deze worden gebruikt om het beleid vorm te geven. Bij workshops konden raadsleden aanwezig zijn als toehoorder.

Tijdens de workshops werden de maatschappelijke organisaties eerst op de hoogte gebracht van de financiële aanleiding om een LTA op te stellen. Vervolgens werden de resultaten van de enquête gepresenteerd. Daarna werd de maatschappelijke organisaties verzocht de vier toekomstscenario's te beoordelen vanuit het gezichtspunt van de organisatie die zij vertegenwoordigden. De scenario's werden gepresenteerd in een kort filmpje, waarna de deelnemers de voor- en nadelen van ieder scenario konden benoemen. Na alle scenario's op die manier doorlopen te hebben, werd verzocht een afsluitend oordeel te geven en (elementen van) hun eigen voorkeursscenario te delen.

De workshops vonden vanwege de coronamaatregelen in digitale vorm plaats. Bij de beoordeling van de toekomstscenario's vond verslaglegging plaats. De verslaglegger noteerde zichtbaar voor alle deelnemers op een werkvel de opmerkingen van de deelnemers. Zij konden indien nodig de aantekeningen corrigeren of aanvullen. Daarnaast is een weergave gemaakt van de opmerkingen en aanvullingen die naar aanleiding daarvan tijdens de workshops werden gemaakt. Een document met de verslagen van de workshops zijn aan de deelnemers en aan de raad toegestuurd.

De workshops leverden diverse input op. In grote lijnen bleek dat de maatschappelijke organisaties die bestaan uit vrijwilligers de accommodaties graag kerngericht hebben en tevreden zijn over de huidige situatie. De kleine kernen hebben zorgen geuit over het voortbestaan van de accommodaties in hun kern en bij het verdwijnen ervan een 'spookdorp' te worden.

Maatschappelijke organisaties die bestaan uit professionals zagen ook maatschappelijke voordelen van een kernoverstijgend aanpak. Daarnaast waren de meeste maatschappelijke organisaties sceptisch over het kernbudget maar gaven wel enkele adviezen.

Zoals u terug kunt lezen is het participatietraject om tot een toekomstbestendig accommodatiebeleid te komen een intensief proces dat over alle inwoners en kernen gaat. Keuzes zijn onvermijdelijk. Het is duidelijk dat het nieuwe beleid gevolgen heeft voor inwoners en maatschappelijke organisaties. Het is begrijpelijk dat dit weerstand oplevert.